

Smetana, Dvořák, Procházka a Ti druzí

Koncert 07.04.2024 • účinkující a skladatelé

Kladenský symfonický orchestr

Kladenský symfonický orchestr, člen České asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles, člen evropské a světové federace orchestrů, vstupuje v r. 2024 do své 122. koncertní sezóny. Vedení orchestru skvělými dirigenty (Hynek Kubát, žák Antonína Dvořáka, Vašatovci, Jan Snítíl, Vítězslav Podrazil, Jiří Míkula, Martin Klepetko, Adolf Melichar, Zbyněk Müller, Vlastimil Mareš, Karel Procházka, Jan Míchal) je společným znakem jeho historie i současnosti. V současné době jsou stálými dirigenty orchestru Karel Procházka, od r. 1989 člen orchestru a od r. 2007 jeden z jeho dirigentů, s jehož pěveckým sborem Chorus Carolinus orchestr často spolupracuje, v r. 2022 v červnu při provedení zejména Procházkoví Symfonie in C

Královské s podtitulem Ke 100. výročí založení monarchie, a v dubnu při provedení Dvořákova Stabat Mater v Kladně a v Praze; Vlastimil Mareš, který se s orchestrem setkal poprvé v r. 1996 a spolupracuje s ním od r. 1998; od podzimu 2021 Jan Míchal, který dirigování studoval na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. S orchestrem vystupovali jako sólisté vedle vlastních členů, k nimž patří zejména violoncellista Miroslav Domanja, i osobnosti velkého hudebního světa (František Ondříček, Jaroslav Kocián, Ema Destinová, Václav Snítíl, Jaroslav Svěcený, Ivan Ženatý, Jiří Panocha, Pavel Zejfart, Daniel Veis, Jiří Hubička, Miloš Bok, Václav Hudeček, Jiří Bárta, Kazuko Nagatomi ...), také mladí talentovaní umělci, k nimž patří zpěvák Josef Kovačič (bas) a klavíristka Marie Šumníková. Dramaturgie orchestru vychází z české tvorby, zastoupené především obdobím klasicismu a novoromantismu. Nejhranější jsou díla Antonína Dvořáka, prováděny jsou i skladby Smetany, Mendelssohna, Brahmsa, Čajkovského, Griega, Musorgského, Skrjabinina, Prokofjeva, Suka a dalších skladatelů. Orchester stál u zrodu projektu Antonín Dvořák a náš kraj, účinkoval na zámku v Třešti (Mezinárodní vědecká konference), vystupoval na Národních festivalech v Písku a ve Slaném. Zahraniční kontakty navázal v r. 1988, kdy přijal pozvání na Orchesterální seminář v Bad Alexandersbadu, který vyvrcholil koncertem v Selbu, na kterém byla provedena rovněž Dvořákova Symfonie č. 8 G dur Anglická. V dalším roce přišlo pozvání z Mnichova na Mezinárodní festival neprofesionálních orchestrů. V r. 1990 začala spolupráce a výměnné koncerty s Wandsbeker Sinfonieorchester z německého Hamburku, která trvá doposud, když první setkání muzikantů z obou orchestrů proběhlo na Orchesterálním semináři v Bad Alexandersbadu v r. 1988. Orchester hrál ve Francii (1992) a kontakty navázal (2000–2002) s Wansworth Symphony Orchestra z Velké Británie. V Kladně r. 2002 provedl Kladenský symfonický orchestr při příležitosti svého stoletého jubilea pod taktovkou dirigentů, kteří s orchestrem spolupracovali, a za spoluúčasti muzikantů ze spřátelených zahraničních hudebních těles, cyklus symfonických básní Má vlast Bedřicha Smetany. V r. 2007 byl orchestr zastoupen při provedení Dvořákova oratoria Stabat Mater v mezinárodně obsazeném orchestru v rámci Národního festivalu neprofesionálních komorních a symfonických těles na koncertech v České republice a v Německu (Teplice, Freital, Ústí nad Labem, Drážďany), v r. 2008 byl zastoupen v obdobném mezinárodním projektu, tentokrát při provedení Symfonie č. 1 c moll Johannese Brahmsa a Slovanského tance č. 1 C dur Antonína Dvořáka (Ústí nad Labem, Teplice, Drážďany). V r. 2010 to byl mezinárodní projekt Dvořák 2010 a koncerty v Ústí nad Labem a v Drážďanech, na nichž zazněla Symfonie č. 9 e moll Z Nového světa Antonína Dvořáka a Symfonie D dur Lovecká Karla Stamice. V lednu 2011 přišlo pozvání do Hamburku; Kladenský symfonický orchestr byl zastoupen při provedení dvou koncertů s Wandsbeker Sinfonieorchester a Ensemble Felix Kopenhagen z Kodaně v Dánsku. V r. 2015 byla obnovena spolupráce s Jeanem Dubois, která započala před mnoha lety, francouzským skladatelem, zpěvákem, klavíristou a kytaristou, při provedení jeho skladeb za doprovodu Kladenského symfonického orchestru. V r. 2018 v rámci projektu Má vlast 1918–2018 opět zazněla Smetanova Má vlast v provedení Kladenského symfonického orchestru za spoluúčasti hostů ze spřátelených orchestrů z Německa a Velké Británie.

Jan Míchal • * 1997 • dirigent

Jan Míchal s Kladenským symfonickým orchestrem spolupracuje od září r. 2021. Dirigování studoval na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Od dětství, které strávil na jižní Moravě, je obklopen hudbou mnoha směrů. Klasická hudba s liturgickou kantorskou praxí přispěla s přilnutím k hudbě folklórní k jeho širokému hudebnímu záběru. Fascinace gregoriánským chorálem ho vede v současné době k poznávání interpretace staré hudby. Vedle dirigování se věnuje hře na klavír, varhany, korepetici a zpěvu.

Bedřich Smetana

• 02.03.1824 Litomyšl – 12.05.1884 Praha • skladatel

Smetana byl významný český hudební skladatel období romantismu. Ještě za svého života se stal předním reprezentantem české hudby a národní kultury vůbec. Je tradičně označován za zakladatele moderní české národní hudby a výrazně ovlivnil následující generace. Narodil se jako syn sládky pivovaru hraběte Valdštejna. Studoval v Jihlavě, Havlíčkově Brodě a v Plzni, v Praze byl žákem slepého Josefa Proksche, u něhož studoval kompozici a virtuózní hru na klavír. V padesátých letech 19. století opustil z existenčních důvodů svou vlast a živil se koncertní a pedagogickou prací ve vzdáleném Švédsku. Teprve po zlomení tzv. Bachova absolutismu a říjnovém Diplomu z r. 1860, k němuž se čeští lidé upínali jako k možnosti česko-rakouského vyrovnání, se otvírá prostor i pro realizaci snah českých umělců. Smetana se vrací, aby pracoval ve prospěch českého umění. V r. 1874 se začala projevat fyzická i duševní choroba, která byla příčinou jeho smrti. Smetana dožil svůj věk v ústavu pro choromyslné v Praze a byl pochován na Vyšehradském hřbitově. K jeho operní tvorbě patří Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Libuše, Čertova stěna. Vrcholným Smetanovým dílem je Má vlast – cyklus šesti symfonických básní inspirovaný historií, legendami a krajinou Čech.

Slavnostní předehra C dur • Alternativní titul Slavnostní předehra k položení základního kamene Národního divadla • Pokládání základního kamene Národního divadla dne 16.05.1868 provázela velká sláva. Symbolické poklepání na základní kámen si nenechaly ujít významné osobnosti z oblasti kultury, politiky i vědy. Tou největší celebritou byl zřejmě Bedřich Smetana. Ten poklepání doprovodil slovy V hudbě život Čechů! Při příležitosti položení základního kamene Národního divadla se téhož dne večer v Novoměstském divadle v Praze konala premiéra Slavnostní přede hry C dur. Tato Smetanova přede hra se poté hrála v Národním divadle také na matiné k poctě Emě Destinové a při oslavě 125. výročí znovuotevření Národního divadla.

Libušin soud • Hudba k živému obrazu byla psána podle Rukopisu zelenohorského. Vznikla pro ochotnická představení, pořádaná českými šlechtici ve prospěch dokončení stavby Svatovítského chrámu na Pražském hradě. Rukopis zelenohorský, původně zvaný Libušin soud, je rukopis s literárním textem popisujícím soudní proces vedený kněžnou Libuší, který byl údajně objeven r. 1817 na zámku Zelená Hora. Obsahuje části dvou básní, jejichž děj se kladl do 8. – 10. století našeho letopočtu.

Zdeněk Fibich

• 21.12.1850 Všebořice – 15.10.1900 • Praha • skladatel

Fibich doplňuje vedle Smetany a Dvořáka trojici českých skladatelů 2. poloviny 19. století, kteří svým významem přesahují rámec české kultury. Studoval v Praze, Lipsku, Paříži a Mannheimu, od r. 1871 působil v Praze. Byl kapelníkem a sbormistrem Prozatímního divadla a operním dramaturgem Národního divadla. Uměleckým východiskem jeho tvorby byl romantismus. V Nevěstě messinské pokročil od smetanovské koncepce opery směrem k wagnerovskému hudebnímu dramatu. V trilogii Hippodamie se stal průkopníkem moderního scénického melodramu. Napsal tři symfonie, symfonické básně (Othello, Záboj, Slavoj a Luděk, Toman a lesní panna, Bouře), selanku V podvečer, skladby klavírní (Nálady, dojmy a upomínky, Malířské studie), koncertní melodramy (Štědrý den, Vodník), kantáty (Jarní romance), opery (Bukovín, Blaník, Bouře, Hedy, Šárka, Pád Arkuna).

V podvečer • Skladbu lze z hlediska žánrového zařazení považovat za symfonickou báseň, i když Fibich své pozdní symfonické básně označoval jako symfonické obrazy, protože neměly literární předlohu. Této skladbě dal podle její převládající nálady označení selanka, tj. idyla. Byla napsána v r. 1893 a většina motivů pochází z 1. řady cyklu klavírních skladeb Nálady, dojmy a upomínky. Centrální téma vychází z upomínky nazvané Večery na Žofině a celá skladba evokuje náladu při večerních procházkách po pražském Žofině, které Fibich absolvoval se svou žačkou Anežkou Schulzovou a její rodinou. Skladbu poprvé veřejně provedl 08.04.1894 orchestr Národního divadla. Centrální část skladby nazývaná Poem existuje v různých úpravách a je skladatelovou nejznámější melodií.

Antonín Dvořák

• 08.09.1841 Nelahozeves – 01.05.1904 Praha • skladatel

Dvořák hudbu studoval u venkovských kantorů a na varhanní škole v Praze. Pod taktovkou Smetany hrál na violu v orchestru Prozatímního divadla. Byl varhaníkem u sv. Vojtěcha v Praze. Jeho skladby zaujaly J. Brahmsa, který mu vymohl státní stipendium a doporučil ho berlínskému nakladateli, který vydal Moravské dvojzpěvy, 1. řadu Slovanských tanců. Dvořák začal vystupovat i jako dirigent a klavírista svých děl. Uspořádal devět zájezdů do Velké Británie. Stal se profesorem na Pražské konzervatoři, ředitelem Národní konzervatoře v New Yorku. Komponoval vše od symfonií, oper, písní, komorních skladeb různého nástrojového obsazení až po duchovní hudbu oratorního a kantátového zaměření. Jeho touha stát se profesionálním skladatelem a dokázat světu, že i český národ může mít znamenité umělce, se naplnila. Téměř celé jeho dílo prošlo světem. Dostalo se mu mnoha vyznamenání a světových poct. Dvořákova hudba bude jistě provázet lidstvo až do jeho posledních dnů. Ke Kladnu měl Dvořák velmi osobní vztah. Bydlel zde jeho otec a další příbuzní. Město mnohokrát navštívil. Dokonce v něm už jako uznávaný skladatel uspořádal samostatný koncert. Pomník, který byl tomuto hudebnímu géniovi v Kladně slavnostně odhalen v r. 1926 v blízkosti divadla, je toho připomínkou.

Symfonie č. 8 G dur Anglická • Skladba vznikla během léta a podzimu r. 1889, z větší části na skladatelově letním sídle ve Vysoké. Toto prostředí, ve kterém se Dvořák cítil nejlépe, jako by se odrazilo v celkové atmosféře symfonie. Vzniklo dílo plné životní radosti a obdivu k přírodním krásám, v němž se výrazně projevuje autorova náklonnost k české a slovanské lidové hudbě. Se vznikem díla je spojena roztržka mezi skladatelem a jeho hlavním nakladatelem Simrockem, který vytýkal Dvořákovi, že píše jen velké náročné skladby, jejichž vydávání není dostatečně rentabilní, a tlačil ho ke komponování spíše menších děl, což Dvořák odmítal a symfonii vydal u londýnské firmy Novello, odtud také podtitul symfonie Anglická. Skladba zazněla poprvé 02.02.1890 v pražském Rudolfinu.